Lietas Nr. A420148921
AA43-0195-25/20
ECLI:LV:ADAT:2025:0625.A420148921.26.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 25.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Ilze Freimane, tiesneši Agris Dreimanis un Una Mihailova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību "CORVUS COMPANY" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Rīgas brīvostas pārvalde atlīdzinātu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "CORVUS COMPANY" zaudējumus, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību "CORVUS COMPANY" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 22.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par zaudējumu 14 051 632,75 *euro* atlīdzināšanu (13 434 690,75 *euro* par neiegūto peļņu un 616 942 *euro* par kuģa uzturēšanas izdevumiem) un zaudējumu 28 971,85 *euro* atlīdzināšanu (par juridiskajiem izdevumiem).

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību "CORVUS COMPANY" vērsās Rīgas brīvostas pārvaldē (turpmāk – pārvalde), lūdzot noslēgt līgumu par kuģu radīto atkritumu un piesārņoto ūdeņu pieņemšanas pakalpojumu sniegšanu. Pārvalde ar 2010.gada 25.marta lēmumu Nr. 20 (turpmāk – lēmums Nr. 20) nolēma nepiekrist slēgt līgumu ar pieteicēju par visa veida atkritumu un piesārņoto ūdeņu, tai skaitā piesārņoto balasta ūdeņu un tanku mazgājamo ūdeņu pieņemšanas pakalpojumu (turpmāk – strīdus pakalpojumi) sniegšanu Rīgas ostas teritorijā. Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 23.marta spriedumu administratīvajā lietā Nr. A420689310 (turpmāk – pamatlieta) lēmums Nr. 20 atzīts par prettiesisku. Ar Senāta 2020.gada 3.marta spriedumu Nr. SKA-235/2020 apgabaltiesas spriedums minētajā daļā atstāts negrozīts.

Uzskatot, ka ar lēmumu Nr. 20 ir nodarīti zaudējumi, pieteicēja 2020.gada 15.oktobrī vērsās pārvaldē ar lūgumu izmaksāt ar lēmumu Nr. 20 nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu18 252 336,98 *euro* (atrautā peļņa 17 399 366,80 *euro*; kuģa "NEVO" uzturēšana – 852 974,18 *euro*).

[2] Ar pārvaldes 2021.gada 19.februāra lēmumu Nr. 18 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieteicējas lūgums par nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu noraidīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Nav konstatējams, ka zaudējumi pieteicējai ir radušies tieši lēmuma Nr. 20 rezultātā. Minētais lēmums tika atzīts par prettiesisku nevis tādēļ, ka ar to atteikts piešķirt strīdus pakalpojuma sniegšanas tiesības tieši pieteicējai, bet gan tādēļ, ka šo pakalpojumu sniedzēju izvēle nav organizēta kādā no publisko tiesību jomā paredzētajām procedūrām (turpmāk – procedūra). Ja laikā, kad pieteicēja lūdza tai piešķirt strīdus pakalpojuma sniegšanas tiesības, pārvalde būtu rīkojusi kādu no procedūrām, pārvalde strīdus pakalpojumu sniegšanas tiesības pieteicējai nebūtu piešķīrusi, pamatojoties uz Ostu likuma 18.panta pirmo daļu (pārvalde, slēdzot līgumu par

komercdarbību ostā, ievēro priekšnoteikumu, ka komercsabiedrības dibinātājiem un dalībniekiem jābūt ar labu reputāciju un stabilu finansiālo stāvokli) un tiem argumentiem, kas tika norādīti pamatlietā un kuri tika atzīti par tiesiskiem un pamatotiem.

[2.2] Nav pamatoti pieteicējas norādītie zaudējumi, kas saistīti ar kuģa "NEVO" uzturēšanu laikā no 2010.gada 1.aprīļa līdz 2020.gada 30.jūnijam, jo kuģis netika speciāli iegādāts. Ar to ir sniegti pakalpojumi Rīgas brīvostā jau no 2004.gada 20.jūnija, kā arī pieteicējai bija noslēgti līgumi ar Skultes ostas pārvaldi un Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvaldi. Kuģa "NEVO" nolietojuma izmaksas nav uzskatāmas par zaudējumiem. Sedzot kuģa uzturēšanas izdevumus, bet vienlaikus to neizmantojot, pieteicēja nav veikusi darbības, lai novērstu zaudējumus. Tādējādi pieteicēja rīkojusies pretēji Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 10.pantam. Zaudējumu apmēra aprēķini nav ticami. Vairāk nekā piekto daļu no visiem kuģa uzturēšanas izdevumiem veido jurista pakalpojumu izmaksas, taču nav saprotams, kā šīs izmaksas ir saistītas ar kuģa uzturēšanu. Turklāt juridiskās palīdzības apjoms, kāds tas varētu būt, ja ņemtu vērā, ka atlīdzība par juridisko palīdzību ir nosakāma atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumiem Nr. 859 "Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru" (turpmāk – noteikumi Nr.859), ir apšaubāms.

[2.3] Atbilstoši judikatūrai atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš būtu noteikti saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi un zaudējumu atlīdzinājums nevar balstīties uz vispārīgiem pieņēmumiem par iespējamu notikumu attīstības gaitu, ja prettiesiskais lēmums netiktu pieņemts. Pieteicējai strīdus pakalpojumu sniegšana netiktu piešķirta arī tad, ja pārvalde būtu rīkojusies tiesiski un pakalpojumu sniedzēja izvēlei būtu organizējusi kādu no procedūrām. Tāpat pieteicēja nav pamatojusi, kāpēc tās tirgus daļa būtu 50 procentu apmērā.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot atlīdzināt zaudējumus 14 177 529,74 *euro* (izdevumus, kas saistīti ar kuģa "NEVO" uzturēšanu par laika posmu no 2010.gada 1.aprīļa līdz 2020.gada 30.jūnijam 742 838,99 *euro*, ieskaitot arī juridiskos izdevumus; atrauto peļņu par laika posmu no 2010.gada 1.aprīļa līdz 2020.gada 30.jūnijam 13 434 690,75 *euro*).

2023.gada 13.septembrī pieteicēja precizēja prasījumu, norādot, ka atsakās no prasījuma par zaudējumu atlīdzināšanu sakarā ar saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem 36 031,23 *euro*, jo tie neatteicas uz juridiskajiem izdevumiem pamatlietā.

Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Lēmuma Nr. 20 adresāts bija pieteicēja, un ar šo lēmumu pārvalde atteica slēgt līgumu ar pieteicēju. Nenoslēdzot šādu līgumu, pārvalde liedza pieteicējai veikt komercdarbību Rīgas brīvostā. Nerīkojot tiesisku procedūru, pārvalde bija pieļāvusi bezdarbību, ar ko arī nodarīja pieteicējai zaudējumus. Tiesa pamatlietā atzina par prettiesisku lēmumu Nr. 20, konstatējot arī pārvaldes bezdarbību. Ja pārvalde ar lēmumu Nr. 20 nebūtu prettiesiski atteikusi noslēgt līgumu ar pieteicēju un nebūtu pieļāvusi prettiesisku bezdarbību, pārvalde būtu noslēgusi līgumu ar pieteicēju.

[3.2] Pārvalde nepamatoti norāda, ka pieteicēja līguma slēgšanas tiesības nebūtu ieguvusi arī atbilstošas procedūras rīkošanas gadījumā. Neesot šādām procedūrām, nebija definētas arī attiecīgas pretendentu atlases prasības, kurām pieteicēja varētu vai nevarētu atbilst. Tāpat pārvalde nepamatoti atsaucas uz pieteicējas neatbilstību Ostu likuma 18.panta pirmās daļas prasībām, jo atteikums lēmumā Nr. 20 nav balstīts uz minēto tiesību normu, kā arī tā paredz nepieciešamību vērtēt komersanta dibinātājus un dalībniekus, nevis pašas komercsabiedrības reputāciju un finansiālo stāvokli. Pārvalde nav norādījusi nevienu pamatotu apgalvojumu, kas būtu attiecināms uz pieteicējas dalībniekiem un dibinātājiem.

[3.3] Pārvalde ir nepamatoti atsaukusies uz tādiem dokumentiem, kuri sagatavoti laikā no 2009. līdz 2012.gadam jeb dokumentiem, kuri izdoti jau pēc tam, kad pārvaldei bija iestājies pienākums organizēt procedūru atkritumu pieņemšanas pakalpojumu sniedzēju atlasei (pienākums organizēt procedūru pārvaldei bija jau pirms tam, kad tā noslēdza līgumu par strīdus pakalpojumu sniegšanu ar SIA "EKO OSTA", kā arī lemjot par līguma pagarināšanu ar SIA "EKO OSTA", kā arī saņemot pieteicējas 2008.gada 20.oktobra iesniegumu). Turklāt līguma

neslēgšana ar pieteicēju, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem dokumentiem, būtu uzskatāma par vienlīdzības principa pārkāpumu, jo tādus kritērijus, kādus pārvalde attiecinājusi uz pieteicēju, tā nav attiecinājusi uz SIA "EKO OSTA".

[3.4] Pārsūdzētajā lēmumā ir ietverta atsauce uz Valsts policijas Kriminālpolicijas pārvaldes 2012.gada 14.augusta vēstuli, bet pārvalde nav norādījusi, kāda ir šādas vēstules saistība ar pārvaldes jau iepriekš veiktu prettiesisku bezdarbību. Pārvalde atsaukusies arī uz administratīvā pārkāpuma lietām, taču nav norādījusi, par kādu pārkāpumu administratīvā atbildība ir piemērota.

[3.5] Pārsūdzētajā lēmumā pārvalde nepamatoti atsaukusies arī uz pārvaldes Kuģošanas departamenta 2012.gada 14.maija vēstuli, jo tā izdota vairāk nekā divus gadus pēc lēmuma Nr. 20 pieņemšanas. Turklāt, ja pārvalde ar pieteicēju būtu noslēgusi līgumu, pieteicēja būtu iegādājusies papildu iekārtas un palielinājusi savas darbības jaudu, kā arī būtu lūgusi grozīt pieteicējai izsniegto B kategorijas piesārņojošas darbības atļauju, palielinot apsaimniekojamo atkritumu apjomu.

[3.6] Pieteicējai nodarītie zaudējumi sastāv gan no tagadējās mantas samazinājuma, gan sagaidāmās peļņas atrāvuma.

[3.7] Kuģi "NEVO" pieteicēja iegādājās 2008.gada 19.jūnijā. Pakalpojumus Rīgas ostā pieteicēja pirms tam sniedza, veicot darbības ar autotransportu, bet peldlīdzekļus izmantoja ārpakalpojuma veidā. Pieteicēja mēģināja uzsākt pakalpojumu sniegšanu arī citās ostās, bet kuģis bija piemērots pakalpojumu sniegšanai tikai Rīgas ostā. Arī citās ostās sniegtie pakalpojumi netika veikti ar kuģi.

[3.8] Kuģa amortizācijas izmaksas ir uzskatāmas par zaudējumiem, jo pieteicējai nebija iespējas kuģi lietot, taču kuģis tāpat ik gadu nolietojās un tādējādi zaudēja vērtību. Kuģim, arī stāvot uz vietas, lai tas nebojātos, bija izmaksas par degvielu un smērvielām, uzturēšanu un remontiem. Izmaksās ietverts arī atalgojums kuģa apkalpei minimālā sastāvā un pieteicējas administrācijai (aprēķinātas 30 % apmērā), kā arī par juridiskajiem izdevumiem saistībā ar tiesvedību sakarā ar lēmuma Nr. 20 prettiesiskumu.

[3.9] Atrautās peļņas aprēķinā pieteicēja iekļāvusi trīs pozīcijas: 1) ienākumus un izdevumus par naftu saturošo kravas tanku mazgājamo ūdeņu / netīro balasta ūdeņu / naftas nosēdumu pēc kravas tanku mazgāšanu savākšanu (SLOP); 2) ienākumus un izdevumus no sanitārās maksas, kuras ietvaros tiek savākti naftu saturošie nosēdumi / sateces ūdeņi (SLUDGE /BILGE); 3) ienākumus un izdevumus par naftas saturošiem atkritumiem, kas iegūti no SLOP un SLUDGE / BILGE realizācijas pēc ūdens masas atdalīšanas.

[3.10] Nosakot atrauto peļņu, pieteicēja pieņēmusi to, ka, sākot ar 2013.gadu, tās tirgus daļa konkrēto pakalpojumu sniegšanā Rīgas brīvostā būtu 50% (otri 50% – SIA "EKO OSTA"). Savukārt līdz 2013.gadam pieteicēja modelējusi pakāpenisku tirgus daļas pieaugumu, par pamatu ņemot tirgus daļu, kāda tā bija 2009.gadā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 22.marta spriedumu pieteikums apmierināts daļā un pārvaldei uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējai zaudējumus 4458,10 *euro*.

[4.1] Tiesa noraidīja pieteikumu daļā par zaudējumu atlīdzināšanu par neiegūto peļņu (13 434 690,75 *euro*) un kuģa uzturēšanas izdevumiem (616 942 *euro*), jo nekonstatēja cēloņsakarību starp pārvaldes prettiesisko rīcību, izdodot lēmumu Nr. 20, un pieteicējas norādīto neiegūto peļņu un kuģa uzturēšanas izdevumiem. Tiesa norādīja, ka tai nav pamata secināt, ka, nepieņemot lēmumu Nr. 20 un rīkojot taisnīgu procedūru, līguma slēgšanas tiesības šādā procedūrā iegūtu tieši pieteicēja vai ka pieteicēja noteikti būtu starp personām, kurām šādas tiesības tiktu piešķirtas. Zaudējumu atlīdzinājums nevar balstīties uz vispārīgiem pieņēmumiem par iespējamo notikumu gaitu. Tiesai nebija šaubu, ka kuģa uzturēšana noteiktā stāvoklī var radīt kādas izmaksas. Tomēr ir jāņem vērā, ka cēloņsakarība starp minētajām izmaksām un pārvaldes prettiesisko rīcību, pieņemot lēmumu Nr. 20, būtu konstatējama tikai tad, ja pārvaldes tiesiskas rīcības gadījumā šādas izmaksas nebūtu radušās. Tas izriet no Atlīdzināšanas likuma 6.panta otrajā daļā ietvertās tiesību normas. Taču konkrētus apsvērumus, kādēļ pārvaldes tiesiskas rīcības gadījumā pieteicējai ar kuģa uzturēšanu saistītās izmaksas nerastos, tā nav norādījusi un arī tiesa šādus apsvērumus nekonstatēja.

[4.2] Izvērtējot pieteicējas iesniegto rēķinu atšifrējumos norādītās izmaksu pozīcijas kopsakarā ar dokumentiem, kurus tiesa ieguva no pamatlietas materiāliem, tiesa secināja, ka saistībā ar pieteicējas pārstāvības nodrošināšanu pamatlietā pieteicējai ir radušies izdevumi 21 374,07 *euro*, no kuriem atlīdzināmi ir 4458,10 *euro*.

Tiesa vadījās no noteikumos Nr. 859 noteiktajiem atlīdzināmo izdevumu veidiem un to maksimālā apmēra, kā arī ņēma vērā, ka ar Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta spriedumu lietā Nr.2021-25-03 noteikumu Nr. 859 3., 4. un 5.punkts (redakcijā, kas bija spēkā no 2015.gada 8.maija līdz 2020.gada 9.aprīlim, un redakcijā, kas ir spēkā no 2020.gada 10.aprīļa) ir atzīti par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam, ciktāl tie neparedz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā.

Kā orientieri saprātīga atlīdzinājuma noteikšanai tiesa izmantoja Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr.1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.1493) norādīto atlīdzināmo izdevumu apmēru, kā arī konceptuālajā ziņojumā norādīto advokātu atlīdzības par lietas vešanu vienā instancē apjomu – no 300 *euro* līdz 3000 *euro*. Tāpat tiesa lielākajai daļai saskaņā ar noteikumos Nr.859 ietvertajām prasībām aprēķinātajiem atlīdzināmajiem izdevumiem piemēroja koeficientu 3,5, jo tiesvedība pamatlietā bija sarežģīta un prasīja lielu resursu ieguldījumu, kā arī tā ilga vairāk nekā 10 gadus.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 22.marta spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums, pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību un tās precizējumus, atkārtojot pieteikumā minētos argumentus, kā arī papildus norādot turpmāk minēto.

[5.1] Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmajā daļā noteiktie kritēriji pēc būtības ir identiski Latvijas civiltiesībās atzītajiem vispārīgajiem zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumiem un to saturs nosakāms saskaņā ar attiecīgo kritēriju saturu civiltiesībās. Tiesa kļūdaini sašaurināja lietā nozīmīgo pārvaldes prettiesisko rīcību. Tā ir izpaudusies ne vien tajā, ka attiecīgo pakalpojumu sniedzējs nav ticis izvēlēts procedūrā, bet arī tajā, ka pārvalde atteica tieši pieteicējai iespēju slēgt līgumu par strīdus pakalpojumu sniegšanu. Ja pieteicējas lūgums tiktu apmierināts, pieteicēja varētu šos pakalpojumus sniegt un līdz ar to arī gūt attiecīgo peļņu. Līdz ar to pastāv cēloniskais sakars starp šo pārvaldes prettiesisko rīcību un pieteicējas zaudējumiem negūtās peļņas veidā.

[5.2] Spriedumā pieļauta kļūda, neņemot vērā apsvērumus par zaudējumiem zaudētas iespējas dēļ. UNIDROIT principu 7.4.3.panta otrā daļa paredz zaudējumu atlīdzību par iespējas zaudēšanu proporcionāli tam, cik lielā mērā bija iespējama šīs iespējas iestāšanās. Pat ja pieteicējas iespējas iegūt tiesības sniegt attiecīgos pakalpojumus novērtējamas ar mazāku iespējamību (mazāku par pieteicējas norādīto tirgus daļas lielumu), tas ir pamats atrautās peļņas samazināšanai, nevis noraidīšanai vispār. Pieteicējas prasīto atrautās peļņas atlīdzinājumu tiesa varētu noraidīt tikai tad, ja tā pamatoti secinātu, ka pieteicējai vispār nav bijušas tiesības slēgt līgumu par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu.

[5.3] Kritiski ir vērtējami tiesas argumenti, ka pieteicēja nebūtu ieguvusi tiesības sniegt strīdus pakalpojumus arī tad, ja tiktu rīkota taisnīga atlases procedūra. Minētais neizriet ne no Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmumā Nr. E02-91 (turpmāk – Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmums) norādītā par citiem tirgus dalībniekiem, ne no apstākļa, ka pieteicēja neieguva līguma slēgšanas tiesības pārvaldes 2022.gadā rīkotajā konkursā. Apsvērumi par iespējamiem citiem pakalpojumu sniedzējiem parādās vien atsevišķos tirgus dalībnieka SIA "EKO OSTA" aizstāvības argumentos. Savukārt rīkotais konkurss 2023.gada beigās tika pārtraukts. Lietā ir jābalstās uz faktisko situāciju, kāda tā bija 2010.gadā, kad pārvalde piešķīra strīdus pakalpojumu sniegšanas tiesības tikai SIA "EKO osta". Rīkojot procedūru 2010.gadā, tajā piedalītos tikai SIA "EKO OSTA" un pieteicēja. Atziņas par nepieciešamību balstīties uz 2010.gada faktisko situāciju ir izteiktas arī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2019.gada 15.novembra spriedumā lietā Nr.C29319218.

[5.4] Spriedums ir kļūdains arī atrautās peļņas izvērtējumā pēc būtības. Neiegūtās peļņas apmēra pierādīšana var tikt īstenota bez tiešiem pierādījumiem un tiesai tikai retos gadījumos būs pamats noraidīt prasību par neiegūtās peļņas atlīdzināšanu, jo ir jānorāda, kādu iemeslu dēļ prasītāja iesniegtais zaudētās peļņas aprēķins ir tikai varbūtība. Pieteicēja ir pamatojusi zaudējumu apmēru. Konstatējot, ka ar atbildētāja rīcību prasītājam liegta iespēja iegūt sagaidāmu mantas vērtības pieaugumu, ir pareizi piemērot Civillikuma 1772. un 1779. pantu. Senāts, atsaucoties uz Eiropas līgumu tiesību principu, ir atzinis, ka atrautās peļņas jēdziens Latvijas tiesībās sakrīt ar

minētā dokumenta 9:501.panta otrajā daļā paredzētajiem nākotnes zaudējumiem (*en. – future loss*), kas ir nevis nodrošināmi, bet gan ir atlīdzināmi, ja to iestāšanās ir ar lielu ticamības pakāpi un ir nosakāms to apjoms. Minētās atziņas savā praksē ir piemērojusi arī Rīgas apgabaltiesa lietā Nr. C33250319. Pieteicēja ir pamatojusi abus kritērijus – bija saprātīgi ticams, ka peļņa būtu tikusi atrauta, ja nenotiktu prettiesiskā rīcība, kā arī bija nosakāms konkrēts to apjoms.

[5.5] Tiesai bija "jāapgāž" iesniegto pierādījumu radītais pieņēmums, ka peļņa ir tikusi atrauta, nevis jāuzliek pieteicējai nepārvarams slieksnis atrautās peļņas pierādīšanai. Pretējā gadījumā personu tiesības uz tādu zaudējumu atgūšanu, kas izpaužas kā atrautā peļņa, faktiski kļūtu neefektīvas un pat bezjēdzīgas. Šāda tiesību piemērošana pārkāptu personu pamattiesības.

[5.6] Tiesa, novērtējot cēlonisko sakaru starp pārvaldes prettiesisko rīcību un pieteicējas zaudējumiem, ir kļūdījusies gan prettiesiskās rīcības noteikšanā, gan atrautās peļņas kritēriju vērtējumā, gan arī ir ignorējusi apsvērumus par zaudējumu atlīdzību iespējas zuduma dēļ.

[5.7] Tiesa pareizi norāda, ka kuģa uzturēšanas izdevumi pieteicējai rastos jebkurā gadījumā. Tomēr, ja pārvalde rīkotos tiesiski, pieteicējai būtu bijusi iespēja iegūt tiesības slēgt līgumu par strīdus pakalpojumu sniegšanu un secīgi būtu iespējas segt kuģa uzturēšanas izmaksas no ieņēmumiem par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu, tādējādi preventīvi novēršot tā tagadējās mantas samazinājumu. Šāda pieeja atbilst arī tiesību doktrīnā paustajai "starpības teorijai", atbilstoši kurai ar zaudējumiem saprot starpību starp diviem cietušā mantas stāvokļiem, t.i., starpību starp cietušā mantas faktisko stāvokli pēc zaudējumus izraisījušās prettiesiskās rīcības izdarīšanas un to viņa mantas hipotētisko (paredzamo) stāvokli, kāds būtu bijis tad, ja šāda rīcība netiktu izdarīta.

[5.8] Tiesa nepamatoti ir ierobežojusi pieteicējas izdevumu 21 374,07 *euro* atlīdzināšanu par juridisko palīdzību pamatlietā (piespriesti vien 4458,10 *euro*), kaut arī tā spriedumā atsaucas uz Satversmes tiesas 2022.gada 29.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 paustajām atziņām. Tiesa nepamatoti ir piemērojusi attiecīgo Ministru kabineta noteikumu ierobežojumus un koeficientus. Taisnīgs atrisinājums pamatlietā nebūtu ticis panākts, ja tās risināšanā pieteicēja nebūtu ieguldījusi attiecīgo juridiskās palīdzības izdevumu summu to faktiskajā apmērā 21 374,07 *euro*. Satversmes tiesa ar savu spriedumu nebija iecerējusi vien formāli paplašināt personu iespējas un tiesības atgūt administratīvajā procesā iestādē un tiesā izcēlušos juridiskās palīdzības zaudējumus, jo praksē sarežģītus strīdus ar valsti vai tās iestādēm varētu risināt tikai pieteicēji ar ievērojamiem brīviem finansiāliem un laika resursiem. Turklāt ir jāņem vērā, ka pārvalde veic pilnīgi patstāvīgu saimniecisko darbību. Šajā situācijā kritiski vērtējams, vai pastāv jebkāds leģitīms mērķis pieteicējai atlīdzināmās summas saprātīgai ierobežošanai, jo ar šādu soli netiek viennozīmīgi garantēta vai pasargāta valsts budžeta līdzekļu efektīva izlietošana, kas bija likumdevēja galvenais pretarguments Satversmes tiesas spriedumā. Pieteicējas zaudējumu atlīdzināšanai nevajadzētu atšķirties no cita veida zaudējumu atlīdzināšanas. Arī juridiskās palīdzības izdevumiem var piemērot "starpības teoriju".

[5.9] Tiesa nepamatoti ir noraidījusi pieteicējas juridiskās palīdzības izdevumu 12 055,88 *euro* atlīdzināšanu saistībā ar Konkurences padomes lietu, jo arī tā bija saistīta ar pārvaldes izvēli strīdus pakalpojumu sniegšanas tiesības piešķirt SIA "EKO OSTA". Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmumā konstatēta dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu SIA "EKO OSTA" darbībās, kas izpaudās kā atteikums pagarināt esošo vai slēgt analoģisku jaunu vienošanos ar pieteicēju par kuģu radīto naftas atkritumu pieņemšanu. Ja pārvalde nebūtu izvēlējusies minēto pakalpojumu sniegšanas tiesības piešķirt tikai SIA "EKO OSTA", pieteicējai nenāktos aizstāvēt savas tiesības ne pamatlietā, ne šajā lietā, ne arī vērsties Konkurences padomē.

[6] Pārvalde paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda, ka uzskata apelācijas sūdzību par nepamatotu un lūdz pieteikumu pārsūdzētajā daļā noraidīt. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Tas vien, ka tiesa lēmumu Nr. 20 atzina par prettiesisku, nav pamats, lai konstatētu zaudējumu atlīdzināšanas tiesību esību. Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajai daļai nepieciešams konstatēt arī cēloņsakarību starp iestādes prettiesisko administratīvo aktu un cietušajam nodarītajiem zaudējumiem. No sprieduma pamatlietā neizriet, ka lēmums Nr. 20 ir prettiesisks tādēļ, ka ar to pakalpojumu sniegšanas tiesības nav piešķirtas pieteicējai, kas šādā gadījumā radītu cēloņsakarību starp lēmumu Nr. 20 un pieteicējas norādītajiem zaudējumiem. Tāpat no sprieduma pamatlietā neizriet, ka pārvaldei bija pienākums pakalpojumu sniegšanas

tiesības piešķirt tieši pieteicējai un ka tai bija pamats rēķināties ar šādu pakalpojumu sniegšanas tiesību iegūšanu. Pakalpojumu sniedzēja izvēle, pārvaldei noslēdzot līgumu ar SIA "EKO OSTA", bija notikusi jau pirms lēmuma Nr. 20 izdošanas, un lēmums Nr. 20 nebija tas administratīvais akts, ar kuru tika nolemts nerīkot pakalpojumu sniedzēja atlases procedūru.

[6.2] No Satversmes tiesas 2012.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr. 2012-01-01 13.punktā un Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 21.oktobra sprieduma pamatlietā 8.punktā norādītā izriet, ka procedūras nerīkošana un ar to saistītie zaudējumu atlīdzinājuma jautājumi ir vērtējami kā tādi, kas izriet no publisko iepirkumu tiesībām. Pakalpojuma sniedzēja izvēles stadijā līgumu tiesības nav piemērojamas, un attiecīgi šajā lietā nav izmantojamas arī pieteicējas minētās tiesu prakses atziņas, kas izriet no starptautisko komerctiesību dokumentu piemērošanas. Procedūras nerīkošanai publisko tiesību jomā nav piemērojami UNIDROIT principi. Principu preambula noteic, ka abām līgumslēdzējām pusēm ir jādod sava piekrišana, ka to noslēgtais līgums ir atbilstošs minētajiem principiem. Konkrētajā situācijā nepastāv komerclīgums (arī pat ne publisko tiesību līgums), attiecīgi nepastāv arī pušu vienošanās par UNIDROIT principu piemērošanu.

[6.3] Cēloņsakarība kā kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikums valsts atbildības jomā atšķiras no civiltiesībās lietotā cēloņsakarības jēdziena. Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajā daļā ietvertā cēloņsakarības definīcija satur noteikumu, ka cēloņsakarībai jābūt tiešai, taču Civillikumā tādas nav. Atlīdzināms ir tikai tāds kaitējums, kurš ir prettiesiskas rīcības tiešās sekas. Pieteicējas aprēķinātie zaudējumi nav cēloniskā sakarā ar pārvaldes pieļauto bezdarbību, neorganizējot pakalpojumu sniedzēja atlases procedūru. Savukārt pati šī bezdarbība nevar būt pamats pieteicējai prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, jo kopš tās pielaišanas brīža jau sen ir notecējis Atlīdzināšanas likuma 17.panta pirmajā daļā noteiktais piecu gadu procesuālais termiņš, kādā privātpersonai ir tiesības iesniegt iesniegumu par zaudējumu atlīdzinājumu sakarā ar iestādes prettiesisku rīcību (bezdarbību).

[6.4] No tiesu prakses izriet, ka neiegūto peļņu cietušais var prasīt tikai tad, ja, neesot pārkāpumam publiskā iepirkuma procedūrā, tam vajadzēja saņemt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas (izpildījuma) tiesības un viņam tiktu šādas tiesības piešķirtas. Šajā lietā tiesa to nekonstatēja.

[6.5] Ja pretendentu atlases procedūra 2010.gadā būtu rīkota, tad piemērotākā varētu būt bijusi atklāta konkursa procedūra. Šajā laikā pieteicējai nebūtu bijis pamats rēķināties, ka konkursā piedalītos tikai pieteicēja un SIA "EKO OSTA".

[6.6] Pārvalde bija gatava noslēgt līgumu ar pieteicēju par piesārņoto balasta ūdeņu un tanku mazgājamo ūdeņu savākšanu un nodošanu attīrīšanas iekārtās, ja pieteicēja būtu papildinājusi savu biznesa plānu, sniegusi trūkstošo informāciju un iesniegusi vairākus dokumentus. Pieteicēja trūkumus nenovērsa.

[6.7] Ja 2008. – 2010.gadā tiktu rīkota procedūra, kurā tiktu izvēlēts strīdus pakalpojumu sniedzējs, pieteicēja tajā nevarētu uzvarēt turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[6.7.1] Pieteicējai nebija nepieciešamo atļauju (atļauju pietiekamā apmērā) un tiesiski iegūtas pieredzes strīdus pakalpojumu sniegšanai. Turklāt nav pamata atzīt, ka pieteicēja jebkurā brīdī varēja saņemt atļauju atkritumu apjoma palielināšanai.

[6.7.2] Pieteicējas rīcībā 2009. un 2010.gadā nebija ne tehnikas, ne arī būvju un iekārtu naftas atkritumu, naftas nogulšņu un ar naftas produktiem piesārņoto ūdeņu pārstrādei un utilizācijai. Tāpat pieteicējai nebija iespējas nodot atkritumus pārstrādei.

[6.7.3] Gan pašai pieteicējai, gan tās dalībniekam un valdes loceklim bija reputācijas problēmas.

[6.8] Pieteicējas veiktais negūtās peļņas aprēķins nevar tikt atzīts kā tāda pieteicējas neiegūtā peļņa, kuru tā noteikti būtu saņēmusi un kuras esība un apmērs ir konkrēti pamatots un pierādīts, kā to paredz judikatūra. Pieteicējas tirgus daļa Rīgas brīvostas atkritumu apsaimniekošanas tirgū nevarētu sasniegt 50% – pieteicējai nebija ne atļaujas, ne kapacitātes darbībai šādā apmērā.

Pieteicēja neiegūtās peļņas aprēķinu, kas saistīts ar naftas saturošo atkritumu realizāciju, pamatojusi ar pierādījumiem, kas nav attiecināmi uz šo lietu (tie attiecas uz cita veida atkritumiem), kā arī nav pierādījusi, ka tā šādu atkritumu savākšanas, attīrīšanas un realizācijas rezultātā patiešām varētu gūt peļņu, kas nelielā naftas produktu satura dēļ šajos atkritumos ir apšaubāmi. Pārvaldes aprēķini, nosakot iespējamo pieteicējas atrauto peļņu, liecina, ka pieteicēja nebūtu guvusi peļņu, bet cietusi zaudējumus 204 903,53 *euro*.

[6.9] Pieteicēja nav pierādījusi cēloņsakarību starp tās prettiesisko rīcību – procedūras nerīkošanu publisko tiesību jomā – un pieteicējas izdevumiem kuģa uzturēšanai. Pieteicēja nav pierādījusi, ka tā iegādājusies kuģi NEVO 2008.gada 18.jūnijā ar mērķi Rīgas ostā savākt visu veidu atkritumus un piesārņotos ūdeņus.

Pieteicēja arī nav pierādījusi, ka kuģis NEVO varēja tikt izmantots vienīgi Rīgas ostā.

Pieteicējai atļautā atkritumu apjoma savākšanai nebija nepieciešama kuģa iegāde, kā arī konkrētajam kuģim nebija spēju uzņemt visa veida atkritumus. Pieteicēja nav arī veikusi darbības, lai samazinātu zaudējumus, piemēram, savlaicīgu kuģa ekspluatēšanas apturēšanu. Pieteicēja nevarēja paļauties uz līguma slēgšanas tiesību iegūšanu, tādēļ kuģa iegāde ir vērtējama kā apzināta rīcība, ar kuru ir veicināta zaudējumu rašanās. Šādi zaudējumi atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 12.panta otrajai daļai kopsakarā ar 10.panta otro daļu nav atlīdzināmi.

[6.10] Tiesa ir pamatoti atzinusi, ka pie atlīdzināmajām kuģa uzturēšanas izmaksām nav pieskaitāmas izmaksas par juridisko palīdzību, kuru tā bija saņēmusi saistībā ar tiesvedību par lēmuma Nr. 20 atzīšanu par prettiesisku, un tādēļ zaudējumus, kas saistīti ar izmaksām par juridiskās palīdzības nodrošināšanu tiesa vērtēja atsevišķi. Pārvalde piekrīt tiesas secinājumam, ka izmaksas, kas pieteicējai radušās saistībā ar tās pārstāvības nodrošināšanu administratīvajā lietā Nr. A420689310, ir atlīdzināmas pieteicējai 4458,10 *euro* apmērā.

[7] Lietā tika noteikta arī tiesas sēde atsevišķu procesuālo darbību veikšanai – administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumu uzklausīšanai un atbilžu uz tiesas jautājumu sniegšanai.

Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē uzturēja apelācijas sūdzībā norādītos argumentus.

Pārvaldes pārstāvji uzturēja apgabaltiesai sniegtos paskaidrojumus, kā arī norādīja, ka nav pamata atlīdzinājuma izmaksai lielākā apmērā, nekā to jau piesprieda pirmās instances tiesa.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi administratīvās lietas materiālus un administratīvā procesa dalībnieku argumentus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota.

[9] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā sniegtā argumentācija, ciktāl tā attiecas uz jautājumu par neiegūto peļņu un kuģa uzturēšanas izdevumiem (pirmās instances sprieduma 7.-12.punkts), ir pareiza un pilnībā pietiekama, apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivācijai.

Pirmās instances tiesa ir pareizi atzinusi, ka nav pamata secināt, ka, nepieņemot lēmumu Nr. 20 un rīkojot taisnīgu atlases procedūru līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, līguma slēgšanas tiesības šādā procedūrā iegūtu tieši pieteicēja vai ka pieteicēja noteikti būtu starp personām, kurām šādas tiesības tiktu piešķirtas. Līdz ar to nav arī pamata atzīt, ka pieteicējas norādītā peļņa būtu tāda, kuru pārvaldes tiesiskas rīcības gadījumā pieteicēja tiešām pamatoti un reāli varēja sagaidīt. Ņemot vērā minēto, nav konstatējama cēloņsakarība starp pieteicējas norādīto neiegūto peļņu un pārvaldes prettiesisko rīcību, pieņemot lēmumu Nr. 20, nevis rīkojot taisnīgu atlases procedūru līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai.

Tāpat pirmās instances tiesa pareizi atzinusi, ka nav pamata atlīdzināt tagadējās mantas samazinājumu, kas saistīts ar kuģa "NEVO" uzturēšanas izmaksu segšanu. Tā kā šie izdevumi pieteicējai būtu radušies arī ostas pārvaldes tiesiskas rīcības gadījumā, tie nav cēloņsakarīgi saistīti ar ostas pārvaldes prettiesisko rīcību.

Savukārt par pieteicējas argumentiem, kas norādīti apelācijas sūdzībā un lietas izskatīšanas gaitā Administratīvajā apgabaltiesā, norādāms turpmāk minētais.

Lietā nozīmīgā prettiesiskā rīcība

[10] Pieteicēja uzskata, ka pamatlietā ir ticis atzīts, ka pārvaldes prettiesiskā rīcība ir izpaudusies ne vien tajā, ka attiecīgo pakalpojumu sniedzējs nav ticis izvēlēts atklātā, pārredzamā, nediskriminējošā un objektīvā procedūrā, bet arī tajā, ka pārvalde atteica pieteicējai iespēju slēgt līgumu par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu.

Apgabaltiesa tam nepiekrīt.

Ar Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 23.marta spriedumu pamatlietā nospriests atzīt par prettiesisku lēmumu Nr. 20. Apelācijas sūdzībā, nepilnīgi citējot Senāta 2020.gada 3.marta sprieduma 8.punktu pamatlietā, tiek kļūdaini atspoguļots Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 23.marta sprieduma saturs un Senāta vērtējums par to.

Senāta 2020.gada 3.marta sprieduma 8.punktā pamatlietā ir norādīts, ka apgabaltiesa ir atzinusi, ka pārvalde, atsakot pieteicējai iespēju slēgt līgumu par strīdus pakalpojumu sniegšanu, ir rīkojusies prettiesiski, jo jautājums par šo pakalpojumu sniegšanas tiesību piešķiršanu pārvaldē risināts patvaļīgi, neievērojot prasību pakalpojumu sniedzēju izvēlēties atklātā, pārredzamā, nediskriminējošā un objektīvā procedūrā. Tādējādi jautājums par līguma slēgšanu ar pieteicēju nepārprotami ir sasaistīts ar taisnīgās atlases procedūra rīkošanu.

Minētā Senāta sprieduma 26.punktā ir arī plašāk norādīts tas, kā tiesvedības gaitā ir notikusi ar pieteikuma pamatu saistīto argumentu attīstība. Proti, pieteicēja tiesā sākotnēji bija vērsusies ar prasījumu par tāda līguma noslēgšanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības sniegt Rīgas ostas teritorijā strīdus pakalpojumus. Tiesvedības gaitā, saprotot, ka strīdus pakalpojumu sniegšanas tiesību piešķiršanai jānotiek taisnīgā atlases procedūrā, pieteicēja vairs neuzstāja uz to, lai tiesa uzdotu pārvaldei noslēgt ar pieteicēju līgumu, bet gan prasīja, lai tiesa uzdod pārvaldei organizēt procedūru, kuras ietvaros pieteicēja varētu pretendēt uz līguma noslēgšanu. Senāts atzina, ka tādējādi pieteicēja ir precizējusi savu pieteikumu atbilstoši tam, kā visefektīvāk varētu sasniegt to mērķi, kura dēļ pieteicēja ir vērsusies tiesā.

Ņemot vērā minēto, apelācijas sūdzībā nepamatoti norādīts, ka pirmās instances tiesa ir kļūdaini sašaurinājusi lietā nozīmīgo prettiesisko rīcību.

Par atlīdzinājumu zaudētās iespējas dēļ

[11] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 294.panta pirmajai daļai apelācijas sūdzībā nedrīkst grozīt pieteikuma priekšmetu vai pamatu, ietvert jaunus prasījumus, kas nav pieteikti pirmās instances tiesā. Tādējādi apelācijas instances tiesā tiek izskatīti tikai tādi prasījuma pamati, kas bija pieteikti un izskatīti pirmās instances tiesā.

Pieteicējas 2021.gada 22.marta pieteikumā tiek izteikts lūgums atlīdzināt pieteicējai radītos mantiskos zaudējumus: 1) izdevumus, kas saistīti ar kuģa "NEVO" uzturēšanu; 2) atrauto peļņu.

Līdz ar to vispirms apgabaltiesa pievērsīsies tam, vai prasījums par atlīdzinājumu zaudētās iespējas dēļ nav uzskatāms par jaunu atlīdzinājuma pamatu.

[12] Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ir atzīts, ka prasījums atlīdzināt iespējas zaudēšanu ir jauns zaudējuma pamats (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 21.decembra sprieduma lietā "United Parcel Service/Komisija", C-297/22 P, ECLI:EU:C:2023:1027, 69.punktu*). Tas, ka ir nošķirama iespējas noslēgt līgumu zaudēšanas atlīdzināšana no paša līguma zaudēšanas atlīdzināšanas, izriet arī no Vispārējās tiesas prakses (*Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra spriedums lietā"Evropaïki Dynamiki/EIB", T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494, 210.punkts*). Apgabaltiesa nesaskata pamatu, kādēļ, no vienas puses, atzīstot Eiropas Savienības tiesībās balstīto secinājumu, ka nav pieļaujams tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums vai prakse, ar kuru principiāli tiek liegta iespēja pretendentam, kas izslēgts no publiskā iepirkuma procedūras līgumslēdzējas iestādes

prettiesiska lēmuma dēļ, saņemt atlīdzību par zaudējumiem, kuri radušies, zaudējot iespēju piedalīties šajā procedūrā, lai iegūtu attiecīgo līgumu (*Eiropas Savienības Tiesas 2024.gada 6.jūnija spriedums lietā "INGSTEEL", C-547/22, ECLI:EU:C:2024:478*), no otras puses, netiktu piemērotas iepriekš norādītās atziņas, ka ir nošķirama iespējas noslēgt līgumu zaudēšanas atlīdzināšana no paša līguma zaudēšanas atlīdzināšanas.

[13] No pieteicējas paskaidrojumiem tiesas sēdē apgabaltiesā kopsakarā ar pieteicējas 2025.gada 27.maija debašu runā norādīto (*lietas 30.sējuma 53.-54.lapa*) izriet pieteicējas viedoklis, ka Latvijas tiesībās iespējas zudums nav atsevišķs zaudējumu prasījuma pamats, bet gan Eiropas Savienības tiesību ieviests negūtās peļņas jēdziena paplašinājums vai atzars. Pieteicējas ieskatā, šāds secinājums citstarp izriet no Senāta 2024.gada 27.decembra spriedumā lietā Nr. SKA-297/2024, ECLI:LV:AT:2024:1227.A420340016.19.S, norādītā.

Apgabaltiesa nepiekrīt, ka minētajā Senāta spriedumā būtu izdarīti šādi secinājumi.

Vispirms norādāms, ka Senāta spriedums taisīts lietā, kur pieteicēja vērsās tiesā ar prasījumu atlīdzināt neiegūto peļņu, un Senāta spriedumā norādītais ir aplūkojams kontekstā ar konkrētajā lietā identificēto galveno strīda jautājumu – neiegūtās peļņas pierādīšanas standartu. Senāta sprieduma 7.punktā ir atsauce uz Eiropas Savienības Tiesas praksē atzīto attiecībā uz zaudēto iespēju piedalīties līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā (Eiropas Savienības Tiesas 2024.gada 6.jūnija spriedumu lietā "INGSTEEL",

C-547/22). Tomēr šajā sprieduma punktā Senāts ir nepārprotami norādījis, ka tas ir *viens no* kaitējuma veidiem, un no sprieduma argumentācijas izriet, ka atsauce uz minēto Eiropas Savienības Tiesas praksi izdarīta, lai tālāk secinātu, ka no Eiropas Savienības tiesībām izriet prasība izveidot tādu nacionālo publisko iepirkumu uzraudzības sistēmu, kas privātpersonai paredz efektīvu tiesību aizsardzības mehānismu gadījumos, kad tai publisko iepirkumu jomā pieļauto pārkāpumu dēļ tiek nodarīts kaitējums. Tādējādi no minētā sprieduma neizriet, ka Senāts būtu atzinis, ka atlīdzinājums par zaudēto iespēju būtu aplūkojams kā neiegūtās peļņas jēdziena paplašinājums.

[14] Apelācijas sūdzības 13.punktā ir norādīts, ka pirmās instances tiesas spriedumā nav pievērsta uzmanība tam, ka pieteikuma 27. un turpmākajos punktos atrautā peļņā tiek aplēsta nevis kā visa peļņa, bet gan kā daļa no peļņas par attiecīgo pakalpojumu sniegšanu, kas pēc būtības atbilst pieejai par zaudējumu atlīdzību par iespējas zaudēšanu.

No minētā var saprast, ka pieteicēja mēģina argumentēt, ka jau pieteikumā kā atlīdzinājuma pamats bija iezīmēta zaudētā iespēja piedalīties līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā. Tomēr no pieteikuma satura tas neizriet.

Pieteikumā ir norādīta sadaļa "Atrautā peļņa", kuras 26.punktā ir norādīts, ka, nepastāvot lēmumam Nr. 20, pieteicējai tiktu piešķirtas tiesības sniegt strīdus pakalpojumus Rīgas ostā un notikumu parastās attīstības gaitā pieteicēja būtu guvusi peļņu no pakalpojumu sniegšanas. Tālāk, pieteikuma 27.punktā, tiek norādīts, ka nav izslēgts, ka konkrētajā tirgū var darboties vairāki uzņēmumi, tostarp arī SIA "EKO OSTA", līdz ar to pieteicēja pieņem, ka, sākot ar 2013.gadu, pieteicējas tirgus daļa būtu ap 50 %, bet līdz tam pieteicējas tirgus daļa būtu mazāka.

No šīs pieteicējas argumentācijas nevar izdarīt secinājumu, ka pieteikumā būtu norādīts, ka atlīdzinājums būtu ticis attiecināts uz iespējas zaudēšanu. Tas vien, ka zaudējumu aplēses tiek izteiktas kā daļa no peļņas, neliecina, ka pieteicēja būtu vērsusies nevis ar prasījumu par neiegūtās peļņas atlīdzināšanu, bet gan ar prasījumu atlīdzināt zaudēto iespēju piedalīties līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

Par pieteicējas iespēju uzvarēt konkursā

[15] No apelācijas sūdzības izriet, ka pieteicēja nepiekrīt pirmās instances atzītajam, ka nav pamata secināt, ka, nepieņemot lēmumu Nr. 20 un rīkojot taisnīgu atlases procedūru līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, līguma slēgšanas tiesības šādā procedūrā iegūtu tieši pieteicēja vai ka pieteicēja noteikti būtu starp personām, kurām šādas tiesības tiktu piešķirtas. Vienlaikus, sniedzot paskaidrojumu tiesas sēdē apgabaltiesā un atbildot uz tiesas jautājumu, vai, pieteicējas ieskatā, līdz paticamības pakāpei ir iespējams pierādīt to, ka taisnīgas procedūras rezultātā pieteicējai līguma slēgšanas tiesības būtu tikušas piešķirtas, pieteicēja izvairījās sniegt konkrētu atbildi. Pēc būtības

pieteicēja argumentēja, ka zaudētās iespējas kontekstā nav nepieciešams konstatēt, ka pieteicēja noteikti būtu ieguvusi strīdus līguma slēgšanas tiesības (*apgabaltiesas 2025.gada 15.aprīļa tiesas sēdes audioieraksts, 01.13.47-01.22.25*). Tomēr, kā tika norādīts jau iepriekš, tad zaudētā iespēja kā atlīdzinājuma pamats nav ticis izvirzīts pirmās instances tiesā. Līdz ar to apgabaltiesa šādā kontekstā pieteicējas prasījumu par atlīdzinājumu nevērtē.

[16] Pieteicējas 2025.gada 11.aprīļa paskaidrojumos norādīts, ka šīs lietas ietvaros ir vērtējams arī jautājums par to, vai stacionāro attīrīšanas iekārtu ilgtermiņa piešķiršana nomā SIA "EKO OSTA" nav uzskatāma par pārvaldes īstenotu nelikumīgu valsts atbalstu.

Pat ja piekristu pieteicējas debašu runā norādītajam, ka valsts atbalsta atzīšana nav uzskatāma par jaunu prasījumu šīs lietas ietvaros, bet gan kā papildu apsvērums tam, kādēļ pieteicējas iespējas uzvarēt tika prettiesiski samazinātas, tomēr arī tad tas ir vērtējams kā jauns pamats, kas pirmās instances tiesā nav ticis izvirzīts vērtēts un attiecīgi atbilstoši Administratīvā procesa likuma 294.panta panta pirmajai daļai nav pieļaujams apelācijas instances tiesā. Līdz ar to apgabaltiesa nepievērsīsies pieteicējas argumentiem saistībā ar valsts atbalstu.

[17] Var piekrist pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītajam, ka no Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmuma nav gūstams nepārprotams apliecinājums par tirgus dalībniekiem, kas noteikti būtu piedalījušies taisnīgā atlases procedūrā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai. Tomēr apgabaltiesai nav šaubu, ka šajā procedūrā bez pieteicējas piedalītos vēl vismaz viens tirgus dalībnieks – SIA "EKO OSTA" (pēc reorganizācijas – SIA "OIL RECOVERY"). Šis tirgus dalībnieks sniedza strīdus pakalpojumus pamatlietas izskatīšanas laikā un ir piedalījies visās atlases procedūrās pēc tam, kad pamatlietas izskatīšana noslēdzās. No informācijas e-iepirkumu sistēmā Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā secināms, ka vairākās procedūrās ir piedalījušies arī vēl citi pretendenti. Piemēram, atklātos konkursos "Kuģu radīto atkritumu pieņemšanas pakalpojums" (iepirkuma identifikācijas Nr. RBP 2022/62 un Nr. RBP 2024/23) piedalījās arī SIA "eSYS PRO", bet iepirkumā ar identifikācijas Nr. RBP 2021/1A gan SIA "eSYS PRO", gan SIA "Jadis").

Lietā nav strīda, ka no visiem konkursiem, kuros tika atvērti piedāvājumi, pieteicēja lētāko cenu piedāvāja tikai vienā atklātajā konkursā – "Kuģu radīto atkritumu pieņemšanas un utilizācijas pakalpojums" (identifikācijas Nr. 2024/43). Tomēr atbilstoši lietā iesniegtajam pārvaldes Iepirkumu komisijas sēdes 2025.gada 8.maija protokolam Nr. 4-31.147/12, kā arī e-iepirkumu sistēmā ievietotam 2025.gada 26.maija Iepirkumu procedūras ziņojumam Nr. 4-31.147/14 pieteicēja no iepirkumu procedūras ir izslēgta. Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā 2025.gada 29.maijā ir publicēts paziņojums, ka pieteicēja ir iesniegusi sūdzību un sūdzība ir pieņemta izskatīšanai.

Lai arī brīdī, kad lietas izskatīšanas pēc būtības apgabaltiesā tiek pabeigta, nav zināms sūdzības izskatīšanas rezultāts, vairāku pretendentu esība un tas, ka tikai vienā no gadījumiem pieteicēja ir piedāvājusi lētāko cenu, nedod pamatu apgabaltiesai konstatēt, ka notikumu parastās attīstības gaitā, neesot prettiesiskajam lēmumam Nr. 20, pieteicēja būtu ieguvusi līguma slēgšanas tiesības.

[18] Senāta 2020.gada 3.marta spriedumā pamatlietā norādīts, ka atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2017.gada 15.februāra regulas Nr. 2017/352, ar ko izveido ostas pakalpojumu sniegšanas sistēmu un kopīgos noteikumus par ostu finanšu pārredzamību (turpmāk – Ostas regula) preambulas 4., 11., 13., 20. apsvērumam un regulas 6.pantam vispārīgi ostas pakalpojumu sniegšanas iespējām būtu jābūt pieejamām vairākiem pakalpojumu sniedzējiem, ja vien tie atbilst minimālajām prasībām, kādas nepieciešamas, lai ostas pakalpojumu tiktu sniegtu kvalitatīvi. Ostas pakalpojumu sniedzēju skaita ierobežošana ir izņēmums, kas pieļaujams tikai tādā gadījumā, ja pastāv objektīvi regulā paredzēti apstākļi. Līdz ar to pieteicējai, ja vien netiek pierādīts, ka Rīgas ostas gadījumā ir iestājies kāds no Ostas regulas 6.panta pirmajā daļā paredzētajiem gadījumiem, ir pamats sagaidīt, ka piekļuve ostas pakalpojumu sniegšanai ir iespējama vairākiem komersantiem (*Senāta 2020.gada 4.marta sprieduma lietā Nr. 235/2020, ECLI:LV:AT:2020:0303.A420689310.8.S, 30.punkts*).

Apgabaltiesa secina, ka jautājums par to, vai iepirkuma priekšmets būtu dalāms daļās, izdalot atsevišķi pakalpojumus par katra veida atkritumu apsaimniekošanu, un tas, vai pastāv kāds no Ostas regulas 6.panta pirmajā daļā paredzētajiem gadījumiem, ir vērtēts Iepirkumu uzraudzības birojā, izskatot pieteicējas sūdzību 2022.gada 31.janvārī (lēmums Nr. Nr.4-2.2/22-3) saistībā ar atklāto konkursu "Kuģu radīto atkritumu pieņemšanas pakalpojums" (id.Nr. RBP 2021/1A) un 2025.gada 14.martā (lēmums Nr. 4-2.2/25-4/2) saistībā ar atklāto konkursu "Kuģu radīto atkritumu pieņemšanas un utilizācijas pakalpojums" (id.Nr. RBP 2024/43).

Par Abām sūdzībām Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisija secināja, ka iepirkuma priekšmeta nedalīšanu daļās tiek pamatota gan ar pakalpojuma izpildes specifiku saistītiem apstākļiem (efektīvāka (ātrāka) pakalpojuma sniegšana klientiem (kuģiem)), gan arī ar dažādu risku novēršanu, akcentējot arī vides risku novēršanu, kā pamatā ir saskatāmi racionāli un ekonomiski apsvērumi. Komisija secināja, ka norādītais pamatojums atbilst arī Ostas regulas 6.panta pirmajā daļā norādītajiem gadījumiem, kad ostas pārvaldes iestāde var ierobežot konkrēta ostas pakalpojuma sniedzēju skaitu. Ja būs vairāki līguma izpildītāji, tas negatīvi ietekmēs vidi, piemēram, palielināsies pilsētas gaisā nonākušo izmešu daudzums, minētais būs saistīts ar lielāku transporta vienību skaitu vairāku līguma izpildītāju gadījumā. Tāpat tika secināts, ka vairāku pakalpojumu sniedzēju darbība var radīt sarežģījumu kuģu apkalpošanā.

Minētais liecina, ka attiecībā uz laiku pēc 2019.gada 24.marta, kad ir piemērojama Ostas regula, ir izvērtēts arī tas, vai ir iedibināma tāda ostas pakalpojumu sniegšanas sistēma, kuras ietvaros tiek sekmēta vairāku ostas pakalpojumu sniedzēju darbība ostā un secināts, ka ostas pakalpojumu sniedzēju skaits ir ierobežojams. Apgabaltiesai šīs lietas ietvaros nav pamata pārvērtēt Iepirkumu uzraudzības biroja secinājumus šajā sakarā. Līdz ar to nav pamata secināt, ka pieteicēja notikumu parastās attīstības gaitā, neesot prettiesiskajam lēmumam Nr. 20, būtu ieguvusi līguma slēgšanas tiesības arī pēc tam, kad bija jāpiemēro Ostas regula.

Juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzināšana

[19] Pieteicēja uzskata, ka viņai ir atlīdzināmi arī izdevumi par juridisko palīdzību saistībā ar lietu, kas izskatīta Konkurences padomē un noslēgusies ar Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmumu. Pieteicēja uzskata, ka Konkurences padomes lieta, tāpat kā šī lieta un pamatlieta, bija saistīta ar pārvaldes izvēli strīdus pakalpojumu sniegšanas tiesības piešķirt SIA "EKO OSTA". Pieteicēja uzskata, ka Konkurences padomes lieta ir tiešā cēloniskā sakarā ar pamatlietā konstatētajiem pārvaldes pārkāpumiem.

[20] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tādējādi, lai apspriestu jautājumu par zaudējumu atlīdzināšanu, ir jāpastāv vairākiem elementiem. Proti, zaudējumiem, ko cietusi persona, iestādes administratīvajam aktam vai faktiskajai rīcībai un šo abu elementu (zaudējumu un akta vai rīcības) tiešai saiknei jeb cēloņsakarībai (sal. *Senāta 2013.gada 11.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-316/2013, A42835609, 7.-9.punkts*).

Ar tiesas spriedumu pamatlietā par prettiesisku tika atzīts lēmums Nr. 20, ar kuru pārvalde atteica pieteicējai iespēju slēgt līgumu par strīdus pakalpojumu sniegšanu, jautājumu par šo pakalpojumu sniegšanas tiesību piešķiršanu risinot patvaļīgi, neievērojot prasību pakalpojumu sniedzēju izvēlēties atklātā, pārredzamā, nediskriminējošā un objektīvā procedūrā. Tādējādi pamatlietā par prettiesisku tika atzīta tieši pārvaldes rīcība.

Savukārt Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmums ir ticis pieņemts saistībā ar pieteicējas iesniegumu par SIA "EKO OSTA" rīcību. Konkurences padome konstatēja Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA "EKO OSTA" darbībās, kas izpaudies kā atteikums pagarināt esošo vai slēgt analoģisku jaunu vienošanos ar pieteicēju par kuģu radīto naftas atkritumu pieņemšanu. Šajā lietā tika vērtēts, vai pieteicējas tiesības ir aizskārusi tieši SIA "EKO OSTA" rīcība, nevis pārvaldes rīcība. Lai arī abu lietu pamatā pēc būtības ir vienas un tās pašas pieteicējas intereses, kā arī Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmumā citstarp ir secināts, ka pārvalde ir veicinājusi, lai SIA "EKO OSTA" atsaka sadarbību ar pieteicēju, tomēr izdevumi par juridisko palīdzību saistībā Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmumu nav tiešā cēloņsakarībā ar lēmumu Nr. 20. Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmums nav atzīstams par nepieciešamu priekšnoteikumu lēmuma Nr. 20 prettiesiskuma konstatēšanai. Minētā konkurences lietas izskatīšana nav arī atzīstama par neizbēgamām lēmuma Nr. 20 sekām. Vēršanās Konkurences padomē bija pieteicējas izvēle šādā veidā aizsargāt savas aizskartās tiesības un intereses. Turklāt persona, kas cietusi

zaudējumus Konkurences likuma pārkāpuma dēļ, ir tiesīga prasīt no pārkāpēja zaudējumu atlīdzību civiltiesiskā kārtībā. Šādas aizskartās personas tiesības Konkurences likuma 21.pantā bija paredzētas gan Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmuma pieņemšanas laikā, gan arī šobrīd.

Ņemot vērā minēto, pieteicējai nav atlīdzināmi izdevumi par juridisko palīdzību saistībā ar Konkurences padomes 2012.gada 30.novembra lēmuma pieņemšanu.

[21] Atbilstoši pieteicējas apelācijas sūdzības 36.punktā norādītajam lietā nav strīda par to, ka pirmās instances tiesas sprieduma 14.punkta 1.tabulā ir identificēti visi ar pieteicējas pārstāvību pamatlietā saistītie izdevumi kopsummā 21 374,07 *euro*. Lietā ir strīds par to, vai izdevumi par juridisko palīdzību ir atlīdzināmi lielākā apmērā, nekā to ir noteikusi pirmās instances tiesa.

[22] Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12.panta 3.[1] daļai izmaksas par juridisko palīdzību atlīdzina atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu administratīvajās lietās noteiktajiem veidiem un apmēram; izņēmuma gadījumā iestāde vai tiesa var noteikt atlīdzināmo izdevumu apmēru, kas pārsniedz normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu administratīvajās lietās noteikto apmēru, ja šie izdevumi ir bijuši objektīvi nepieciešami.

Pamatojoties uz Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 5.panta piekto daļu, ir izdoti Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr. 1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr. 1493). Noteikumu Nr. 1493 9.punktā ir noteikts, kādu juridisko palīdzību un kādā apmērā valsts nodrošina. Noteikumu 10., 11. un 12.punktā ir noteikti ierobežojumi valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai (ne vairāk par septiņām juridiskās konsultācijas stundām vienas lietas ietvaros, ne vairāk kā par piecu šo noteikumu 9.2., 9.3., 9.4., 9.5., 9.6. un 9.9. apakšpunktā minēto dokumentu sastādīšana vienas lietas ietvaros un ne vairāk kā par 40 stundām pārstāvībai tiesas sēdē vienas lietas ietvaros). Vienlaikus noteikumu Nr. 1493 18.punktā ir noteikts, ka administratīvajās lietās ir pieļaujami izņēmumi no noteikumu 10., 11. un 12.punktā noteiktajiem ierobežojumiem.

Tādējādi no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12.panta 3.[1]daļas kopsakarā ar noteikumu Nr. 1493 18.punkta izriet, ka administratīvajās lietās izdevumus par juridisko palīdzību izņēmuma gadījumā ir pieļaujams atlīdzināt par lielāku skaitu procesuālu darbību, nekā tas ir noteikts noteikumu Nr. 1493 10., 11. un 12.punktā, kā arī ir pieļaujama noteikumu Nr. 1493 9.1.-9.9.apakšpunktā noteiktā apmaksas apmēra pārsniegšana. No minētā tiesiskā regulējuma neizriet, ka administratīvajās lietās tiesvedības stadijā būtu atlīdzināmi izdevumi par tādiem juridiskās palīdzības veidiem, kas nav ietverti noteikumu Nr. 1493 9.punktā. Turklāt jāņem vērā Senāta vairākās lietās atzītais, ka no noteikumos Nr. 1493 norādītā izriet, ka ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistītie izdevumi ir nosakāmi atbilstoši tam tiesiskajam regulējumam, kāds pastāvēja juridiskās palīdzības sniegšanas brīdī (*Senāta 2021.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-471/2021, ECLI:LV:AT:2021:0618.A420160919.12.S, 10.punkts* un *Senāta 2022.gada 25.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-180/2022, ECLI:LV:AT:2022:1125.A420293818.11.S, 7.punkts*).

[23] Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesiskumam neatbilstu ne tāda situācija, ka valsts vispār nenoteiktu nekādu kārtību tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanai, nedz arī tāda situācija, ka valsts paredzētu pilnā apmērā atlīdzināt pilnīgi visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus bez jebkādas izvērtēšanas (*Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 14.2.punkts ar atsauci uz 2014.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr.2013-04-01 19.3.punktu*). Arī Senāta praksē iepriekš ir ticis atzīts, ka atbilstīgs atlīdzinājums nenozīmē, ka personai tiek garantēta pilnīga zaudējumu jeb izdevumu atlīdzība. Pašu personu nolīgtā samaksa par juridisko palīdzību pati par sevi nav uzskatāma par atbilstīgu atlīdzību, jo tā ne vienmēr ir adekvāta nepieciešamajam un faktiski ieguldītajam darbam. Ierobežota zaudējumu atlīdzināšanas kārtība par juridisko palīdzību ir noteikta, balstoties uz saprātīgiem apsvērumiem, kas vērsti uz valsts finanšu resursu efektīvu izmantošanu un to, lai tiktu nodrošinātas ikviena tiesības uz advokāta palīdzību. Personas subjektīvai vēlmei saņemt visu izdevumu atlīdzinājumu ir pretnostatāmas valsts objektīvās iespējas nodrošināt tiesvedības sistēmas efektīvu funkcionēšanu, ņemot vērā citu personu tiesības un pieejamos resursus, kā arī vienlīdzīgu attieksmi pret visām personām (sal. sk. *Senāta 2013.gada 11.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-316/2013, A42835609, 17.punktu, 2019.gada 23.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-131/2019, ECLI:LV:AT:2019:0923.A420172915.2.S, 7.punktu*).

[24] Satversmes tiesa, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, ir atzinusi, ka, vērtējot ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu atlīdzinājuma saprātīgo apmēru katrā konkrētajā lietā, jāņem vērā tas, cik attiecīgā lieta ir sarežģīta un kādi tiesību jautājumi tajā risināti, kā arī tas, kā noritējis tiesas process (*Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 14.2.1.punkts un tur norādītā judikatūra*).

Apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma 18.punktā atzītajam, ka pamatlietā risināmie jautājumi ir novērtējami kā salīdzinoši sarežģīti. Neņemot vērā strīdus, kas bijuši saistībā ar spriedumu izpildi, tiesvedība pamatlietā ir ilgusi vairāk nekā desmit gadus. Turklāt līdz taisnīgam konkrētās lietas atrisinājumam ir izdevies nonākt tikai pēc tam, kad Senāts attiecīgajā lietā jau bija vairākkārt atcēlis iepriekš pieņemtus apelācijas instances tiesas nolēmumus. Apgabaltiesa piekrīt arī pirmās instances tiesas atzītajam, ka pieteicējas sagatavotajos procesuālajos dokumentos ietvertā argumentācija kopumā ir bijusi izvērsta un strukturēta, minētais ir prasījis salīdzinoši lielus resursus to sagatavošanai.

Vienlaikus, neskatoties uz to, ka pamatlietā ir risināti iepriekš tiesu praksē neaplūkoti tiesību jautājumi, tostarp, vai konkrētais tiesiskais strīds ir risināms administratīvā procesa kārtībā un vai pieteicējai piemīt subjektīvās tiesības iesniegt attiecīgu pieteikumu, pamatlieta nav atzīstama par ārkārtīgi sarežģītu. Pamatlietā iesaistīto personu skaits nav bijis liels, lietā nav bijis jāvērtē pierādījumi ar ļoti augstu juridisku vai tehnisku sarežģītību, tāpat lietas izskatīšanas gaitā nav bijušas nepārtrauktas izmaiņas faktiskajos apstākļos, kas varētu ietekmēt lietas izskatīšanas rezultātu.

Turklāt jāņem vērā, ka administratīvajā procesā aktīva loma ir tiesai, kas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.panta otrajā daļai pati (*ex officio*) objektīvi noskaidro lietas apstākļus un dod tiem juridisku vērtējumu. Pamatlietas kontekstā šai sakarā norādāms, ka tieši tiesa vērsa uzmanība uz to, kāds pieteikuma priekšmets konkrētajā situācijā ir iespējams un atbilstošs pieteicējas interesēm (sk. *Senāta 2017.gada 30.jūnija sprieduma pamatlietā 24.punktu*).

[25] Ar Ministru kabineta 2018.gada 11.decembra noteikumiem Nr. 781 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr. 1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību"" tika noteikts valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēju atlīdzības apmērs par juridiskās palīdzības sniegšanu Satversmes tiesas procesā. Minēto noteikumu anotācijā norādīts, ka atlīdzības apmēra noteikšanas pamatā ir princips, ka Satversmes tiesas process tā specifikas un sarežģītības dēļ ir augstākā līmeņa juridisko zināšanu atspoguļojums, līdz ar to atlīdzības tiek noteiktas pamatā divkāršā apmērā. Minētais liecina, ka valsts, samērojot budžeta iespējas un personas iespēju saņemt juridisku palīdzību sarežģītās lietās, ir atzinusi, ka sarežģītās lietās samaksa par juridisko palīdzību nosakāma divkāršā apmērā. Ņemot vērā, ka apgabaltiesa jau iepriekš atzina, ka pamatlieta ir vērtējama kā salīdzinoši sarežģīta, tomēr to nav pamata vērtēt kā ārkārtīgi sarežģītu, tad atlīdzība par juridisko palīdzību ir nosakāma divkāršā apmērā, salīdzinot ar noteikumu Nr. 1493 9.punktā norādīto apmēru.

[26] Uzskatāmības labad apgabaltiesa izdevumus par juridisko palīdzību, tāpat kā pirmās instances tiesa, atspoguļo tabulā. Tabulā hronoloģiski ir norādītas ar pieteicējas pārstāvību pamatlietā saistītās darbības. Lietas lapas, kurās atrodas rēķinu atšifrējums, kā arī pakalpojuma apraksts rēķina atšifrējumā tabulā netiek norādīts, jo tas detalizēti ir atspoguļots pirmās instances tiesas sprieduma 14.punktā ietvertajā 1.tabulā.

Šajā spriedumā ietvertajā tabulā ir norādīts, kurš noteikumu Nr. 1493 punkts noteica atlīdzības apmēru laikā, kad attiecīgā darbība tika veikta, atlīdzības apmēru, kā arī piezīmes, kur tas ir nepieciešams, lai atvieglotu tabulā iekļauto aprēķinu uztveramību.

Ar pieteicējas pārstāvību lietā Nr.A420689310 saistītā darbība	Pieteicējas norādītās kopējās izmaksas par dokumenta sagatavošanu (*euro*)	Not.Nr.1493 punkts (redakcijā izdevumu rašanās laikā)	Aprēķins pamat. Not.Nr.1493 (redakcijā izdevumu rašanās laikā) *(*euro*)*	Piezīmes

2012.gada 26.marta pieteikuma jaunā redakcijā sagatavošana	946,21	59.5.	14,23	10 lati
pārstāvības nodrošināšana 2012.gada 27.marta tiesas sēdē	1245,01	59.6.	28,46	10 latu stundā, sēde ilga 1 stundu un 25 minūtes, aprēķina par 2 stundām.
juridiska konsultācija par turpmāko tiesvedības taktiku (01.06.2012)	99,60	59.1	9,96	7 lati stundā
pārstāvības nodrošināšana 2012.gada 14.jūnija tiesas sēdē	821,70	59.6.	14,23	10 lati stundā, sēde ilga 28 minūtes, aprēķina par 1 stundu.
iepazīšanās ar lietas materiāliem (25.09.2012.)	348,60	59.7.	21,34	5 lati par vienu sējumu 1 instancē, 3 sējumi
2012.gada 27.septembra iesnieguma sagatavošana	99,60	60.		9.5.p.stājās spēkā 01.01.2013.
249,00				
pārstāvības nodrošināšana 2012.gada 2.oktobra tiesas sēdē	1444,21	59.6.	28,46	10 lati stundā, sēde ilga 1 stundu un 45 minūtes, aprēķina par 2 stundām.
2012.gada 12.novembra apelācijas sūdzības sagatavošana	1394,41	59.3.	28,46	20 lati
2012.gada 20.decembra paskaidrojuma sagatavošana	190,91	60.	0,00	9.5.p.stājās spēkā 01.01.2013.
2014.gada 4.marta iesnieguma sagatavošana	166,67	60.¹ 5.	19.92	
pārstāvības nodrošināšana 2014.gada 11.marta tiesas sēdē	1250,00	60.¹ 7.	18,50	sēde ilga 1 stundu, 18,50 *euro* stundā
2014.gada 11.marta paskaidrojuma sagatavošana	500,00			rakstveida paskaidrojumi tiesas sēdē, atlīdzināšana nav paredzēta
sazināšanās ar tiesu	25,00			
sazināšanās ar tiesu	25,00			
iepazīšanās ar lietas materiāliem (23.04.2014.)	100,00	60.¹ 8.	85,36	10,67 par 1 sēj, sējumu skaits - 8.
dokumentu kopiju saņemšana	16,67			
2014.gada 12.maija lūguma sagatavošana	175,00	60.¹ 5.	19,92	
dokumentu kopiju saņemšana	125,00			
2014.gada 10.jūnija paskaidrojuma sagatavošana	1025,00			rakstveida paskaidrojumi tiesas sēdē, atlīdzināšana nav paredzēta
pārstāvības nodrošināšana 2014.gada 10.jūnija tiesas sēdē	975,00	60.¹ 7.	37,00	sēde ilga 1 stundu un 40 minūtes, 18,5 *euro* stundā
2014.gada 3.septembra lūguma sagatavošana	383,33	60.¹ 5.	19,92	

2014.gada 19.septembra kasācijas sūdzības sagatavošana	708,33	60.[1] 4.	42,69	
2014.gada 20.novembra blakus sūdzības sagatavošana	200,00	60.[1] 2.	25,61	
Valsts nodevas samaksa par blakus sūdzību	14,23			
iepazīšanās ar tiesas nolēmumu	25,00			
2015.gada 22.maija kasācijas sūdzības sagatavošana	525,00	9.4.	45,53	
iepazīšanās ar lietas dokumentu	50,00			
iepazīšanās ar lietas dokumentu	50,00			
2017.gada 1.jūnija lūguma sagatavošana	275,00	9.5.	25,00	
2017.gada 15.septembra lūguma sagatavošana	150,00	9.5.	25,00	
iepazīšanās ar lietas materiāliem (2017.gada 19.septembrī)	425,00	20,00	180,00	Sējumu skaits - 9
2017.gada 29.septembra paskaidrojuma sagatavošana	700,00	9.5.	25,00	
2018.gada 18.janvāra paskaidrojuma sagatavošana	2575,00			rakstveida paskaidrojumi tiesas sēdē, atlīdzināšana nav paredzēta
pārstāvības nodrošināšana 2018.gada 11.janvāra tiesas sēdē	975,00	9.7.,2.2.	15,00	sēde ilga 15 minūtes, atlīdzina par 30 minūtēm
pārstāvības nodrošināšana 2018.gada 18.janvāra tiesas sēdē	1300,00	9.7.,2.2.	90,00	sēde ilga 2 stundas un 35 minūtes, atlīdzina par 3 stundām.
2018.gada 23.aprīļa kasācijas sūdzības sagatavošana	835,00	9.4.	80,00	
2018.gada 19.jūlija paskaidrojuma sagatavošana	1130,00	9.5.	25,00	
2020.gada 27.aprīļa paskaidrojuma sagatavošana	900,00	9.5.	25,00	
2020.gada 5.maija viedokļa sagatavošana	250,00	9.5.	25,00	
2020.gada 29.maija lūguma sagatavošana	75,00			tas nav uzskatāms par dokumentu, kuram ir noteiktas satura prasības un kura sagatavošanā ir nepieciešamas juridiskās zināšanas, pēc satura un mērķa atbilst informācijas pieprasījumam.
Kopā	21374,07		954,66	

Kā redzams no tabulā ietvertajiem aprēķiniem, tad atlīdzība par juridisko palīdzību atbilstoši noteikumu Nr. 1493 noteikumiem vispārīgā gadījumā būtu nosakāma 954,66 *euro*, bet, nosakot atlīdzību divkāršā apmērā – 1909,32 *euro*.

[27] Atlīdzība par 2012.gada 27.septembra iesnieguma sagatavošanu un 2012.gada 20.decembra paskaidrojuma sagatavošanu netiek aprēķināta, jo atbilstoši noteikumu Nr. 1493 60.punktam šo noteikumu 9.5.apakšpunkts stājās spēkā tikai 2014.gada 1.janvārī.

[28] 2014.gada 11.marta paskaidrojuma sagatavošana, 2014.gada 10.jūnija paskaidrojuma sagatavošana un 2018.gada 18.janvāra paskaidrojuma sagatavošana netiek atlīdzināta, jo to neparedz noteikumi Nr. 1493. Minētie paskaidrojumi ir sagatavoti un iesniegti tiesas sēdē atbilstoši Administratīvā procesa likuma 223.panta septītajai daļai, izmantojot tiesības savus paskaidrojumus iesniegt tiesai rakstveidā.

Paskaidrojumu sniegšana ir viens no procesuālajiem instrumentiem, ko administratīvā procesa dalībnieka pārstāvji realizē sava pārstāvamā vārdā. Tas, vai pārstāvis paskaidrojumu runu pilnībā sagatavo un iesniedz tiesā, tēžu veidā, vai arī vispār neizmanto piezīmes, ir atkarīgs no izvēlētās taktikas, pārstāvja stila un spējām strukturēti izteikties bez piezīmju izmantošanas. Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka atlīdzība par gatavošanos paskaidrojumu sniegšanai, tāpat kā par gatavošanos jebkurai tiesas sēdei, ir ietverta atlīdzībā par dalību tiesas sēdē un atsevišķi nav atlīdzināma.

[29] Nav atlīdzināma arī 2020.gada 29.maija lūguma sagatavošana. Atbilstoši noteikumu Nr. 1493 9.5.apakšpunktam tiek apmaksāti izdevumi par juridisko palīdzību par lietas izšķiršanai nepieciešama dokumenta sastādīšanu, kuram normatīvajos aktos ir noteiktas satura prasības un kura sagatavošanā ir nepieciešamas juridiskās zināšanas (piemēram, viedoklis vai paskaidrojumi (izņemot dokumentu par informācijas pieprasīšanu un šo noteikumu 9.2., 9.3. un 9.4.apakšpunktā minētos dokumentus)).

2020.gada 29.maija lūgumā pieteicēja lūdz tiesai sniegt skaidrojumu, vai pieteicējai laika periodā līdz 2020.gada 17.jūlija būs tiesības iesniegt savus papildu paskaidrojumus par SIA "EKO OSTA" iesniegtajiem paskaidrojumiem. Šāda lūguma sastādīšanai nav normatīvajos aktos noteiktu satura prasību, kura sagatavošanai būtu nepieciešamas juridiskās zināšanas. Šāds lūgums pēc būtības ir pielīdzināms informācijas pieprasījumam, ko spēj sastādīt arī persona bez jebkādām juridiskām zināšanām.

[30] Noteikumos Nr. 1493 nav paredzēts atsevišķi atlīdzināt izmaksas par juridisko palīdzību saistībā ar sazināšanos ar tiesu, dokumentu kopiju saņemšanu, iepazīšanos ar tiesas nolēmumu, kā arī iepazīšanos ar lietas dokumentu.

Savukārt attiecībā uz rēķina atšifrējumā pozīcijā norādītajām izmaksām par valsts nodevas samaksu par blakus sūdzības iesniegšanu par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 30.oktobra lēmumu, apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas 15.punktā norādītajai argumentācijai, ka šīs izmaksas nav vērtējamas kā pieteicējai nodarīti zaudējumi.

[31] Ņemot vērā minēto un to, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu nospriests pieteicējai atlīdzināt izmaksas par juridisko palīdzību 4458,10 *euro* apmērā, pieteicējas pieteikums par juridiskās palīdzības atlīdzināšanu lielākā apmērā nav apmierināms. Līdz ar to pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms pārējā daļā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309. un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību "CORVUS COMPANY" pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Rīgas brīvostas pārvalde atlīdzinātu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību

“CORVUS COMPANY” zaudējumus, 14 051 632,75 *euro* (13 434 690,75 *euro* par neiegūto peļņu un 616 942 *euro* par kuģa uzturēšanas izdevumiem) un zaudējumu 28 971,85 *euro* atlīdzināšanu (par juridiskajiem izdevumiem).

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese Tiesnesis Tiesnese

I. Freimane A. Dreimanis U. Mihailova